

drepturilor altor persoane și a ordinii de drept. Problema respectivă în Republica Moldova ar putea fi soluționată de către Curtea Constituțională în acest sens fiind necesară completarea Legii cu privire la Curtea Constituțională.

Propunerile aduse spre examinare constituie doar o parte a problemelor juridice existente într-un stat cum este Republica Moldova, care „tinde” să devină un stat de drept.

Să nu ne fie frică de schimbare, căci schimbarea e premisa evoluției!

Bibliografie

1. Constituția Republicii Federative Germane din 1949, preambul;
2. Constituția Statelor Unite ale Americii din 1787, preambul;
3. Jean Edward Smith, *Lucius D. Clay: An American Life*, New York: Henry, Holt, & Company, 1990;
4. Constituția Republicii Moldova din 29.07.1994, art.16.

TEHNOLOGIILE INFORMAȚIONALE ȘI COMUNICAȚIONALE – INDICI AI SOCIETĂȚII INFORMAȚIONALE

V.Bondarenco, lector superior, U.T.M.

Termenul de societate informațională nu este nici pe departe monosemic. Societatea informațională este un termen confuz, ce reflectă o decupare a semnificațiilor. Înainte de toate e o societate unde economia reflectă o dezvoltare datorată progreselor tehnologice. Unii autori se străduiesc să depășească această fază. Într-o recentă antologie de studii asupra societății informaționale autorii – chiar dacă evită să definească societatea informațională - se îndreaptă către o definiție a ei. Din studiile de specialitate, acești autori desprind cinci perspective asupra societății informaționale care se referă la: 1) structura economică; 2)consumul de informații;

3) infrastructura tehnologică; 4) demersurile critice; 5) demersurile multidimensionale.⁷

Se poate vorbi de societate informațională dacă se îndeplinesc următoarele condiții:

- a) un venit pe cap de locuitor mai mare de 4000\$;
- b) numărul angajaților din sectorul servicii depășește 50% din totalul populației active;
- c) numărul studenților depășește 50% din totalul populației de aceeași vârstă;
- d) ponderea cheltuielilor legate de informații este mai mare de 35%.⁸

În 1973, sociologul american Daniell Bell publică o carte devenită celebră, *The coming of post-industrial society*, care determină conceptul de societate informațională. Prin conceptul de societate postindustrială Bell intenționa să marcheze sfârșitul societății industriale, o formă de societate care succedase celei agrare. În viziunea lui Bell, societatea postindustrială are cinci caracteristici:

1. Treccerea de la o activitate economică axată pe producerea de bunuri materiale la o economie orientată spre servicii;
2. Preponderența, în structura populației active, a clasei profesionale și tehnice;
3. Importanța decisivă a cunoștințelor teoretice ca sursă de inovație și management;
4. Orientarea spre implimentarea și deprinderea tehnologiei;
5. Apariția unei noi „tehnologii intelectuale”⁹

Definiția societății informaționale conține, implicit, și criteriile care pot sta la baza măsurării acesteia. Astfel, tehnologiile informației și comunicațiilor și ponderea acestora în economia

⁷ Steinfeld și Salvaggio, 1989

⁸ Apud Salvaggio, 1989, pentru Germania, vezi Hoberg, 1987, citat de Drewe, 1989

⁹ Daniell Bell, 1973

nationala, contribuția sectoarelor producătoare și consumatoare de informație la PIB, sau ponderea populației ocupate în sectoare de activitate care sunt corelate cu TIC, au devenit cele mai utilizate concepte în definirea societății informaționale și, în același timp, criterii de evaluare a dezvoltării acesteia.

Crearea societății informaționale, ca suport al societății bazate pe cunoaștere, a devenit un obiectiv comun, la nivel de individ și de țară. Evaluarea progreselor este posibilă doar prin utilizarea unor indicatori care să măsoare cât mai exact gradul de patrundere a elementelor de noutate pe care le presupune societatea informațională.

Indicatorii vor face posibilă evaluarea progreselor individuale făcute de fiecare țară și, în același timp, vor permite realizarea unor comparații între țări. În acest context, indicatorii care oferă imagine concretă asupra stării unui sistem dat se vor constitui în instrumente de fundamentarea politicilor în domeniu.

În evaluarea societății informaționale sunt utilizați indicatori generali și specifici, dar și indici

compoziți, cu grad ridicat de complexitate cu ajutorul cărora sunt realizate comparații internaționale și ierarhii la nivel global.

Un indicator al societății informaționale este o variabilă a cărei valoare sau performanță se modifică în corelație cu societatea informațională. Un indice (index) exprimă o cantitate sau o poziție pe o scară, fiind o structură compozită, obținută pe seama unui anumit set de indicatori.

O viziune dinamică, evolutivă asupra sistemului de indicatori ai societății informaționale arată că pot fi identificate patru stadii interdependente în evoluția acestuia: pregătire, intensitate, impact și rezultat.

OECD este una dintre organizațiile implicate în definirea indicatorilor societății informaționale. În anul 2005, este elaborat Ghidul pentru măsurarea societății informaționale. În cadrul acestuia este propusă gruparea indicatorilor în următoarele categorii: produse TIC; infrastructura TIC; oferta TIC; cererea

firmelor pentru TIC; cererea indivizilor și familiilor pentru TIC. În acest fel sunt definite componentele unui model pentru evaluarea statistică a societății informaționale.

În cadrul întâlnirii tematice de la Geneva, din 2005, WISI a lansat Parteneriatul pentru măsurarea TIC pentru dezvoltare, în cadrul căruia a fost definit setul de indicatori relevanți pentru dezvoltarea tehnologiilor informației și comunicațiilor, ca suport și componenta de bază a societății bazate pe cunoaștere. Lista de bază include patru categorii de indicatori: (1) infrastructură și acces; (2) accesul la utilizarea TIC de către familii și indivizi; (3) utilizarea TIC de către firme; (4) sectorul TIC și comerțul cu bunuri TIC. Scopul declarat al acestei liste de indicatori a fost acela de a ajuta țările care își propun trecerea la societatea informațională în monitorizarea acestui proces. Având în vedere că obținerea beneficiilor societății informaționale sunt condiționate de infrastructura, obiectivele de dezvoltare a societății informaționale vor avea în vedere la prima etapă setul I de indicatori. În funcție de nivelul de dezvoltare la care a ajuns, fiecare țară va opta pentru colectarea unor indicatori bine precizați, sau a întregului set de date. Efectul imediat al listei de indicatori propus la întâlnirea gestionată de ONU a fost crearea unei baze de date cu indicatori comparabili la nivel internațional.

O altă contribuție remarcabilă la definirea indicatorilor specifici societății informaționale și a societății cunoașterii o are Institutul UNESCO pentru Statistică (2005), prin publicarea studiului *Measuring and monitoring the information and knowledge societies: a statistical challenge*. Principalul element de noutate adus de studiul menționat este legat de propunerea de a înlocui termenul de societate informațională cu cel de societate bazată pe cunoaștere, considerat mai relevant pentru stadiul actual de dezvoltare. Această propunere a fost lansată ca răspuns la provocările societății bazate pe cunoaștere: eliminarea excluziunii digitale, care accentuează decalajele de dezvoltare, tinând grupuri de indivizi și țări departe de beneficiile informației și cunoștințelor;

garantarea accesului liber la fluxurile de informații, date și cunoștințe; fundamentarea consensului internațional cu privire la noile norme și principii.

Benchmarkingul a devenit una dintre metodele predilectate utilizate în analiza evoluțiilor societății informaționale. În majoritatea cazurilor, studiile de acest tip utilizează indici calculați pe seama indicatorilor primari disponibili la nivelul statelor care fac obiectul studiului.

În cadrul programului său Knowledge for Development (K4D), Banca Mondială propune un indicator compozit KEI (Knowledge Economy Index). Acest indicator de măsurare a gradului de penetrare a societății bazate pe cunoaștere, ca modalitate de organizare a economiilor contemporane bazate pe informație și comunicare se remarcă prin complexitatea sa. El se determină pe baza următorilor indicatori ce caracterizează cantitativ și calitativ o țară sau regiune din punctul de vedere al TIC: numărul de linii telefonice la 1000 locuitori (linii de telefonie fixă + mobilă); linii telefonice principale la 1000 de locuitori (liniile telefonice principale sunt cele care conectează clientul la rețeaua națională de telefonie fixă); telefoane mobile la 1000 locuitori; aparate TV la 1000 locuitori; aparate radio la 1000 locuitori; ziare zilnice la 1000 locuitori; operatori de internet la 10.000 locuitori (computere cu un protocol de internet activ – IP); numărul utilizatorilor de internet la 10.000 locuitori; telecomunicații internaționale: costul unui telefon către SUA (\$/3 minute); E-guvernare: gradul de complexitate (s sofisticare) al serviciilor on-line asigurate de guvern; extinderea utilizării internetului în mediul de afaceri; cheltuieli cu TIC ca procent din PIB.

Pe baza acestor indicatori se realizează un punctaj de bază pentru fiecare țară. În ultimul raport al responsabililor programului Bancii Mondiale K4D publicat în 2007, Suedia a ocupat locul întâi, fiind considerată cea mai avansată economie bazată pe cunoaștere la nivel global. Argumentele sale au în vedere sistemul economic și instituțional, inovarea, educația și infrastructura informațională.

Următoarele trei locuri sunt ocupate de Danemarca, Norvegia și Finlanda, țările nordice fiind se pare cu cele mai bune performanțe (ele ocupă topurile mondiale și pe alte criterii, cum ar fi Indicele de competitivitate). Un alt indice complex este DOI (Digital Opportunity Index), propus în 2006, prin Raportul asupra societății informaționale 2006, realizat sub coordonarea ITU (International Telecommunication Union). În raportul din 2007 ITU și UNCTAD lansează al doilea indice compozit, ICT – OI (Information and Communication Technology – Opportunity Index). Acești doi indici reflectă sintetic nivelul de dezvoltare a societății informaționale în țările supuse studiului, fiind utilizați în studiile comparative la nivel internațional. Oportunitatea determinării lor a fost stabilită încă din 2005 în cadrul întâlnirii de la Tunis, iar faptul că raportul a fost publicat pentru al doilea an consecutiv reprezintă în sine un succes. Dacă în varianta indicelui KEI topul era dominat de țările din nordul Europei, ierarhia DOI este dominată de Coreea și Japonia. Suedia ocupă în această variantă poziția 9, iar SUA abia locul 20. Trecerea în revistă a principalelor autorități internaționale implicate în evaluarea societății informaționale și a indicatorilor pe care acestea îi determină ne arată că în timp, indicatorii au fost marcați de următoarele tendințe:

- creșterea numărului de indicatori disponibili pentru majoritatea țărilor;
- tendința de standardizare;
- deplasarea dinspre cantitativ spre calitativ prin apariția unor indicatori ce evaluează aspecte calitative ale societății și economiei;
- formularea unor indici cu grad ridicat de complexitate și relevanță.

Informatizarea nu conferă, prin definiție, informației o mai mare valoare socială. Dimpotrivă noile electronice media pot duce la o schiziune a publicului, accentuând asupra inegalității de informare. Studiile despre răspândirea noilor tehnologii evidențiază că persoanele cu o educație înaltă sînt incomparabil mai active în

plan informațional.¹⁰ Posibilitățile financiare și abilitatea conduc, la o evidentă inegalitate socială.

Pericolele sociale ale computerizării au fost semnalate cu mai bine de zece ani în urmă. Unul din riscurile majore ale folosirii calculatoarelor pe scară largă este mistificarea publicului: tot ce este informație stă în calculatoare.¹¹ Fără ele, nu poate fi găsit nici un drum spre Roma. Informațiile manevrate de calculatoare devin sancrosancte. În acest context nu trebuie să uităm că esențială este comunicarea și nu tehnologia.¹²

DE LA CULTURĂ ȘI CIVILIZAȚII MAJORE SPRE GLOBALIZARE

Elena Macari, doctorandă an.III,
catedra de Antropologie și Filosofie, USM

Istoria omenirii are un sens și o semnificație, este „progres în conștiința libertății”¹³ – de aici și ideea că istoria are o finalitate specifică – atingerea libertății desăvârșite care se petrece în condițiile depășirii libertății abstracte, în contextul unei comunități raționale.

Astfel, civilizațiile sunt „marile ansambluri umane” prezentând trăsături comune și care sunt caracterizate printr-o anumită dinamică și parcurgerea unei anumite curbe în timp.

După Neagu Djuvara, aceste trăsături comune ansamblurilor umane numite de Toynbee „civilizații”¹⁴ ar fi: faptul că au acoperit

¹⁰ Bouwman și Veneboer, 1988

¹¹ Vezi Overkleeft, 1980, Van Peursen, 1979 și Muller, 1982

¹² J.J. Van Cuilenberg, O. Scholten, G.W. Noomen. Știința comunicării. Humanitas 1998

¹³ Richard Rorty, „*Contingență Ironie și Solidaritate*”, Editura All, București, 1998, pag.36

¹⁴ Arnold Toynbee, „*Studii asupra istoriei*”, București, 1993, pag.89